

A csend termékeny atmoszférája

Beszélgetés Révész Sándor énekessel, a Piramis volt frontemberével

A Generál együttesből ismerhettük, utána a legendás Piramis énekese lett. Énekhangja manapság is jóleső borzongást vált ki. Idén töltötte 65. életévét Révész Sándor, aki először koncertezik Erdélyben. Augusztus 24-én lép fel a Kolozsvári Magyar Napokon.

– Kisgyerekként zongorázni tanította édesanyja. Mikorra tehetők első próbálkozásai rock műfajában? Voltak zenei példaképei?

– Utólag visszagondolva, hálás lehetek a sorsnak, hogy édesanyám a „királyi hangszerrel” ismertette meg először. A zongorán különleges teljességet lehet megvalósítani. Esetemben a barátkozás a hangszerrel azt jelentette, bebocsátást nyertem a zene birodalmának küszöbére. Nem mondom, hogy nagy örömmel és sokáig jártam zongoraórára, mert hamarosan találkoztam a rock akkori áramlataival. Kissrácként állandóan a Szabad Európát és a Rádió Luxembourgot hallgattam, és fogékonyan reagáltam a világban kibontakozó zenei mozgalmakra, ez alatt elsősorban a Rolling Stones-t és a Beatles-t értem. Elkezdett érdekelni a szövegviláguk: vajon mi mozgatja meg ennyire azokat a hatalmas tömegeket, akiknek játszanak?

– Rendkívül finom lelkű, érzékeny művész, ez pedig a dalokban, az előadásmódjában is érzékelhető. Honnan erednek e tulajdonságok?

– Szüleim korai válása miatt a nagyszüleim neveltek, így 5–6 éves kisiúként egy távolabbi generáció oltalma alatt álltam. Különösen nagymamámmal töltöttem sok időt, aki átplántálta belém a nyugalmát, érzékenységét. Áldom is őt ezért.

– 1972-ben lett a Generál együttes tagja, ahol remek zenésztársakra talált. Menynyire voltak meghatározóak ezek az évek?

– A Generál óriási iskola volt számomra. Szeretettel emlékszem két, nálam pár évvel idősebb tagjára, Várkonyi Mátyásra és Novai Gáborra, akiknek a tudatos zenei direkcói mentén fejlődőképes és korszerűvé vált a zenekar. E pár év, 1972-től 1975-ig, a későbbi pályám előszobájának tekinthető, mert ’75-től már szólóénekesként kellett helytállnom a Piramis élen.

– A Piramis hihetetlen erővel robbant be a zenei életbe. Tisztában voltak azzal, mekkora hatással vannak a társadalomra? Nem okozott ez

feszültséget az akkori döntéshozókkal szemben?

– Nem voltunk tisztában az általunk gerjesztett hatás súlyával, nem tekintettünk magunkra úgy, mint akik e sok összetevős hatásmechanizmusnak a középpontjában állnak. Tettük a dolgunkat szinte magától értetődően. Mély, vénás oltást kaptam a zene korszerű áramlatától, és komolyan elköteleződtem irányába. Magától értetődött az is, hogy ha e műfajban ki akarom fejezni magam, olyan módon teszem, ami tisztán belőlem jön. Hála Istennek, ehhez a Piramisban nagyszerű társakra találtam: ők ugyanazokon a zenei emlékön nevelkedtek, úgyhogy az a hangütés, amit megtaláltunk, mindannyiunk számára élményt jelentett. Az árnyoldallal én nem találkoztam. Nem én voltam a zenekar vezetője, Som Lajos levette a vállunkról a szervezés, ügyintézés összes terhet, és ő szembesült az ellenünk irányuló indulatokkal is.

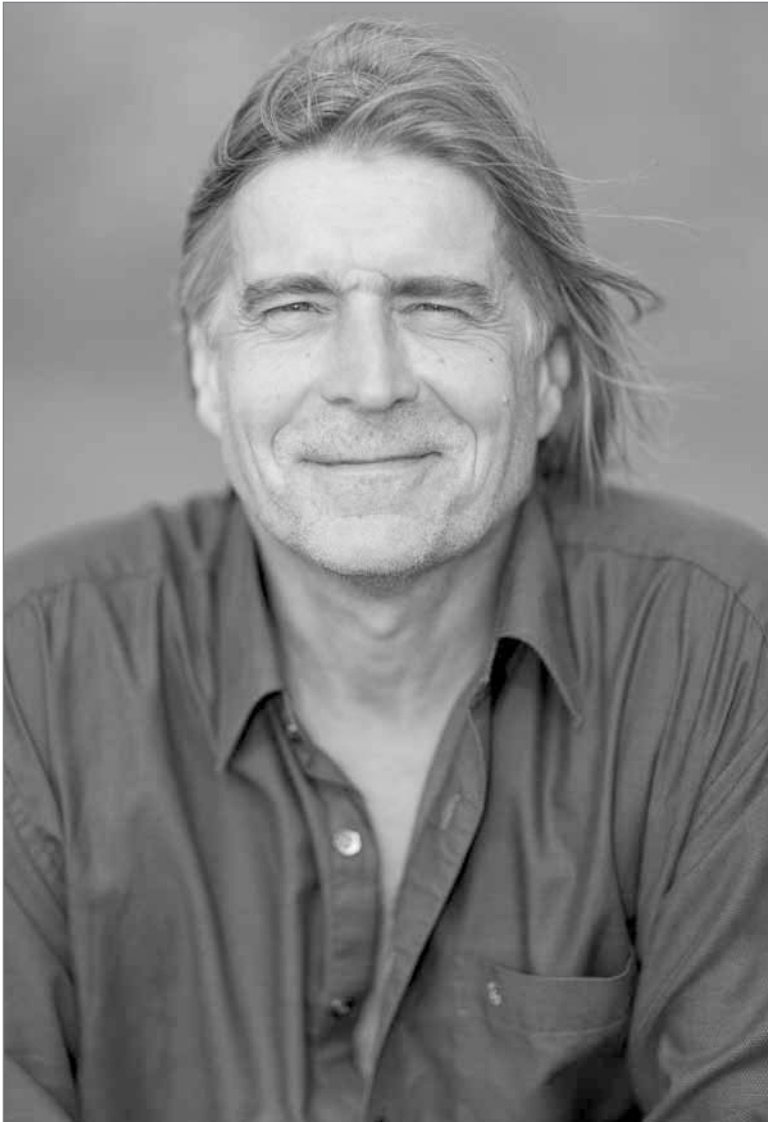
– A hetvenes években több magyarországi együttes koncertezett Erdélyben. Lehet tudni, mi volt annak az oka, hogy nem jutottak el hozzánk?

– Az akkori kulturális kormányzat nem tette lehetővé számunkra, hogy eljussunk Erdélybe, ezt mi szomorúan vettük tudomásul. Egy bukaresti koncertünkre emlékszem, amit 1981 márciusában, 500–600 néző előtt játszottunk. Ez volt az egyetlen alkalom, hogy Ro-

Egyfajta kegyelemnek tekintem, hogy mindig a szívem szerint élhettem, azzal foglalkozhattam, amit a legjobban szeretek. A változáshoz való jogomat végig fenntartottam; amint egy zenei társulásban nem éreztem a megújulási készséget, új utat kerestem.

mánia területére léptünk. Erdélyben, hála Istennek, magánemberként többször jártam, ugyan többnyire csak átutazóban, de fellépni nem volt módom. Ezért is várjuk a kolozsvári koncertet. Nagy öröm lesz találkozni végre az erdélyi közönségünkkel.

– 1989. decembere fontos dátum az Erdélyben élők szá-

Révész Sándor: minden napnak meg lehet teremteni az ünnepi ívét

mára. A nagyvilág a tévé képernyőjén követhette végig a történeteket. Ön frissiben értesült akkor ezekről az eseményekről?

– Együtt ért minket a forradalom győzelmének híre. A Blaha Lujza

vízióból értesültem a fejleményekről. Vég nélkül ismételte a tévé a romániai híreket, mi pedig örültünk a változásnak.

– Az Ajándék előbb az együttes harmadik kislemezén jelent meg Kívánj igazi ünnepet címmel. Az 1978-as Piramis II. nagylemezen már más a szövege a dalnak. A cenzúra miatt kellett változtatni, vagy más okai voltak?

– Valójában Horváth Attila hihetetlen árnyalt tehetségét dicséri, hogy erre a szép dalra talált két megőrkítésre érdemes szöveget is. Szív-ből szeretjük mindkettőt; a refrénjük ugyanaz.

– Nemrég hunyt el Som Lajos, az egykori zenekarvezető. Milyen volt a kapcsolatuk?

– Lajos tehetséges zenész és tettere kész fickó volt, akivel szerettem együtt dolgozni. Fiatalkori példaképem, Radics Béla zenekarában ismertem meg. A Piramisban 1975 és 1981 között életünk legsikeresebb vállalkozásának részei voltunk. Sajnálatos módon az életmódja okozta a halálát. Fáj érte a szívem, ahogyan sokaké; úgy tudom, rengeteg barát és jóakaró próbálta őt fékezni, óvni bizonyos irányoktól, amelyekről nyilvánvaló volt, hogy végzetesek lesznek számára. Nagyon erős volt a szervezete, hogy eddig is bírta. Szeretettel emlékszem rá, áldja az Isten ott, ahol van.

– Kolozsváron Piramis-évek címszó alatt koncertezik. Ugyanakkor létezik egy má-

sik Piramis, amelynek nem tagja. Sokaknak furcsának tűnhet, hogy két Piramis van...

– A Piramis nevet jelenleg viselő zenekarban a régi Piramist három zenész képviseli, aki az egykori dalokat játssza. Szívük joga, mi meg szívvel-lélekkel tesszük a mi dolgunkat. A Piramis-évek formáció ars poeticája a nevében rejtőzik: a dalok mentén szeretnénk felidézni azokat az emlékezetes éveket.

– Őszintén akarok élni – énekelte a hetvenes években. A bulvár teljes mértékben elkerüli, szakmai téren sikerrel váltott. „Égni kell” ahhoz, hogy rájőjjünk, kik vagyunk, hova tartunk?

– Egyfajta kegyelemnek tekintem, hogy mindig a szívem szerint élhettem, azzal foglalkozhattam, amit a legjobban szeretek. A változáshoz való jogomat végig fenntartottam; amint egy zenei társulásban nem éreztem a megújulási készséget, új utat kerestem. Az égessel ugyanez a helyzet; égtem eleget, de hála Istennek minden alkalommal éreztem, mikor kell a lángolást parázssba fojtanom, hogy a tűz megmaradjon, de ne égessen se engem, se más. Megéltem a végleteket, majd a megmentő egyensúlyi állapotba ösztönösen visszataláltam. Az energiákkal való gazdálkodást mai napig az egyik legfontosabb feladatomnak tartom.

– A mindennapi élet forgatagában mennyire fontos a zene? És a csend? Hogyan, hol lehet rátalálni a termékeny magányra?

– A zene a maga dinamikájával az életem része, szeretem hallgatóként és művelni is. Ünnepléses pillanat, amikor megadatik, hogy optimális társakkal, nagyszerű technikai feltételek között dolgozhatok, ilyenkor örömmel végzem a munkámat. A csend a dinamikai impulzusok másik végletén a legnagyobb elemi igény; termékeny atmoszférájából születik minden, ha belegondol az ember. Hála Istennek, mindkettőnek a térfogatában otthonosan érzem magam. Ha csendben kell maradni, járom az erdőt kilométereken keresztül, és békességben vagyok a lelkemmel. Ha pedig dolgozni kell, akkor az annak megfelelő dinamikával teszem.

– Egyik interjújában Teller Edét idézte: „én nem értek az ünnepléshez”. Júniusban betöltötte a 65. életévét. Még mindig nem ért hozzá?

– Nem szeretem az ünneplést; a családom korai töredezettsége miatt nálunk nem kaptak különösebb hangsúlyt az ünnepek. Hiányzott az egység, így a névnapok, születésnapok, csiholt alkalmaim nekem sosem jelentettek igazán sokat. Örömmel veszem, ha köszöntenek, meg is köszönöm, és én is köszöntöm, aki éppen eszembe jut, de ennek igazán nincs súlya az életemben. A csiholtság nem nekem való; minden nap legyen ünnep, ez az én ars poeticám. Minden napnak meg lehet teremteni az ünnepi ívét, és megélni teljességgel, mint ünnepet.

NÁNÓ CSABA

Révész Sándor

Budapesten született 1953. június 24-én. Az 1970-es évek elején tagja volt a Hearts, a Mogorósi Trió, a Tűzkerék együtteseknek. 1971-től játszott a Generálban, majd 1975-től 1981-ig a Piramis frontembere volt. Többször is elnyerte az Év énekese díjat a közönségsvavazatok alapján. A Piramisból 1981-ben vált ki, majd külföldön keresett munkát. 1984-ben tért haza, egy évvel később Demjén Ferenc, Presser Gábor és mások közreműködésével elkészítette első szólóalbumát. Ötödik szólólemeze 2013-ban jelent meg Révész, 60 címmel. A Piramis-évek produkciót Závodi János gitárossal adja elő. EMERTon-díjas énekes, 2012-ben a Magyar Érdemrend tisztikeresztjével (polgári tagozat) tüntették ki.